

**Н. І. Мітрицян,**

викладач, адвокат

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-5677-3051>

**О. В. Герасименко,**

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-1099-3881>

## ПРИТЯГНЕННЯ ВІЙСЬКОВОЗОВОБОВ'ЯЗАНИХ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: КОЛІЗІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ТА СКЛАДНОЩІ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Державний університет «Київський авіаційний інститут»  
проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна  
E-mails: nataliia.mitritsan@npp.kai.edu.ua, 7972263@stud.kai.edu.ua

**Метою** даного дослідження є комплексний науково-правовий аналіз механізму притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності в Україні в умовах правового режиму воєнного стану. Особливу увагу приділено виявленню системних колізій і прогалів у чинному законодавстві, а також визначенню ключових проблем правозастосування, що виникають у процесі реалізації адміністративної відповідальності цієї категорії осіб. Дослідження спрямоване на системну ідентифікацію нормативних неузгодженостей, встановлення причин їх виникнення та обґрунтування шляхів їх подолання, зокрема на формування пропозицій щодо вдосконалення законодавства. **Методологічну основу дослідження** становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів. Зокрема, формально-юридичний метод застосовано для аналізу змісту нормативно-правових актів; системно-структурний метод дозволив виявити внутрішні зв'язки між нормами адміністративного та спеціального законодавства; порівняльно-правовий метод використано для зіставлення норм законодавства; метод аналізу судової практики застосовано з метою встановлення тенденцій правозастосування; метод узагальнення та наукового прогнозування дозволив сформулювати рекомендації щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування. **Результати:** встановлено, що чинне адміністративне законодавство України містить низку колізій і прогалів, які ускладнюють ефективне притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності. Судова практика свідчить про неоднаковий підхід до застосування норм, що зумовлює труднощі у правозастосуванні та створює правову невизначеність. **Обговорення:** загальне обговорення проблематики демонструє, що таке дослідження необхідне потребою забезпечення належного виконання громадянами України конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни та ефективної реалізації мобілізаційних заходів у правовому режимі воєнного стану. Аналіз чинного законодавства і практики його застосування демонструє наявність системних колізій, що створюють правову невизначеність, ускладнюють реалізацію прав і обов'язків військовозобов'язаних осіб і підкреслюють потребу у вдосконаленні нормативно-правового регулювання та забезпеченні єдиної, послідовної і передбачуваної практики притягнення до адміністративної відповідальності.

**Ключові слова:** адміністративна відповідальність; військовозобов'язані особи; мобілізаційна підготовка; військовий облік; адміністративні правопорушення; правозастосування; колізії законодавства; судова практика.

**Постановка проблеми та її актуальність.**

Питання притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності є невід'ємним елементом забезпечення виконання громадянами України конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, передбаченого статтею 65 Конституції України. В умовах дії правового режиму воєнного стану ефективність та законність здійснення мобілізаційних заходів набуває визначального значення для забезпечення обороноздатності держави та належної організації мобілізаційних процесів. Водночас правозастосовна практика свідчить про наявність системних колізій і прогалин у чинному адміністративному законодавстві, що ускладнюють процес притягнення військовозобов'язаних осіб до відповідальності. У таких умовах особливої актуальності набуває забезпечення єдності та передбачуваності правозастосування, оскільки відсутність правової визначеності зумовлює можливість різного тлумачення норм та формування неоднакової судової практики. Окремі аспекти зазначеної проблематики знайшли відображення у працях вітчизняних науковців. Разом із тим, аналіз наукових джерел свідчить про відсутність комплексного дослідження, у межах якого системно поєднувалися б питання колізій законодавства та практичних труднощів його застосування щодо військовозобов'язаних осіб. Наукова новизна такого дослідження полягає у комплексному аналізі колізій адміністративного законодавства та практики його застосування щодо притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності в умовах правового режиму воєнного стану. У роботі представлено систематизацію основних колізій відповідно до стадій реалізації військового обов'язку та механізму притягнення до відповідальності, що дозволяє виявити їх взаємозв'язок та вплив на ефективність правозастосування.

**Аналіз досліджень і публікацій з проблеми.** Проблематика адміністративної відповідальності військовозобов'язаних осіб, особливо в умовах правового режиму воєнного стану, останніми роками набуває підвищеної уваги у вітчизняних науковців.

Окремі аспекти досліджуваної проблематики відображені у наукових працях, присвячених як

загальним питанням адміністративної відповідальності, так і процесуальним засадам адміністративного судочинства. Зокрема, у роботах Малець М.Р. досліджуються процесуальні механізми забезпечення доказування, включаючи інститут витребування доказів, що має суттєве значення для встановлення обставин у справах про притягнення до адміністративної відповідальності військовозобов'язаних осіб.

Важливе значення для розуміння проблематики мають також наукові підходи до співвідношення адміністративної та кримінальної відповідальності. У цьому контексті заслуговують на увагу праці Мельника Т.М. та Скиби В.М., у яких розглядаються питання відповідальності за правопорушення, пов'язані з ухиленням від військової служби, а також особливості її реалізації в умовах воєнного стану.

Разом із тим, проведений аналіз наукових джерел дає підстави стверджувати, що наявні дослідження переважно мають фрагментарний характер і зосереджені на окремих аспектах проблеми. У них не сформовано цілісного підходу до систематизації колізій адміністративного законодавства та їх впливу на практику притягнення військовозобов'язаних осіб до відповідальності. Зокрема, недостатньо дослідженими залишаються взаємозв'язки між такими проблемами, як належне повідомлення особи, визначення поважних причин неявки, бланкетний характер диспозицій адміністративно-правових норм та розмежування адміністративної і кримінальної відповідальності.

Відсутність комплексного підходу до аналізу зазначених питань в умовах воєнного стану зумовлює необхідність подальшого наукового осмислення цієї проблематики з урахуванням сучасної судової практики та особливостей функціонування мобілізаційного механізму держави.

**Метою** даного дослідження є комплексний науково-правовий аналіз механізму притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності в Україні в умовах правового режиму воєнного стану. Особливу увагу зосереджено на виявленні системних колізій і прогалин у чинному законодавстві, а також на визначенні ключових проблем правозастосування, що виникають у процесі реалізації адміністративної відповідальності цієї категорії осіб. У межах до-

слідження поставлено завдання здійснити системну ідентифікацію нормативних неузгодженостей, встановлення причин їх виникнення та сформулювати пропозиції щодо їх подолання, зокрема щодо вдосконалення законодавства.

#### **Виклад основного матеріалу дослідження.**

Виконання громадянами України конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни є одним із фундаментальних елементів функціонування держави та забезпечення її обороноздатності. Відповідно до статті 65 Конституції України, захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України. Реалізація цього обов'язку передбачає дотримання вимог законодавства у сфері військового обов'язку, ведення військового обліку, своєчасне виконання мобілізаційних обов'язків, а також належне реагування на виклики уповноважених державних органів. У сучасних умовах дії правового режиму воєнного стану та активізації мобілізаційних заходів питання правового регулювання притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності набуває особливої актуальності, оскільки безпосередньо пов'язане із забезпеченням ефективного здійснення мобілізації військовозобов'язаних [1].

Виклад основного матеріалу дослідження доцільно розпочати з узагальнення колізій правового регулювання у сфері притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності, розташувавши їх у логічній послідовності відповідно до процедури виконання військового обов'язку та системи норм Кодексу України про адміністративні правопорушення. Зокрема, можна виокремити такі взаємопов'язані колізії:

1) колізія щодо належного повідомлення військовозобов'язаної особи про виклик до територіального центру комплектування та соціальної підтримки як передумови виникнення обов'язку з'явитися (статті 210, 210-1 КУпАП);

2) колізія, зумовлена бланкетним характером диспозиції статті 210-1 КУпАП;

3) колізія щодо визначення поважних причин неявки, пов'язана з відсутністю їх чіткого нормативного закріплення;

4) колізія розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності (співвідношення

статті 210-1 КУпАП та статті 336 Кримінального кодексу України);

5) колізія, пов'язана з дотриманням процесуальних гарантій особи під час складання адміністративного протоколу та розгляду справи (зокрема стаття 268 КУпАП).

Систематизація наведених колізій забезпечує їх комплексне та логічно послідовне дослідження відповідно до етапів реалізації обов'язків військовозобов'язаних громадян, дає можливість виявити їх внутрішній взаємозв'язок, визначити причинно-наслідкові залежності між окремими недоліками правового регулювання та оцінити їх вплив на ефективність адміністративно-правового механізму притягнення військовозобов'язаних осіб до відповідальності.

Однією з ключових колізій у сфері притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності є поєднання проблеми доведення факту належного повідомлення особи про виклик до територіального центру комплектування та соціальної підтримки з недотриманням процесуальних гарантій під час складання адміністративних протоколів і розгляду справ. Відповідно до ст. 210-1 КУпАП, Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» та Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» обов'язок військовозобов'язаного з'явитися за викликом виникає лише за умови належного повідомлення особи. Паралельно ст. 268 КУпАП та ст. 63 Конституції України гарантують право особи знати суть обвинувачень, надавати пояснення, подавати докази та користуватися правовою допомогою [1, 2, 4, 5].

Системну природу цієї колізії ілюструє рішення Вишгородського районного суду Київської області від 29 січня 2025 року у справі № 363/6761/24, де суд задовольнив позовні вимоги особи щодо скасування постанови про притягнення до адміністративної відповідальності за ч. 3 ст. 210-1 КУпАП. Суд встановив, що позивач не отримував повістку належним чином, не знав і не міг знати про дату, час та місце явки, а матеріали справи не містили достатніх доказів для доведення складу правопорушення [7, 2].

Як підкреслює Малець М.Р.: «Саме існування інституту витребування доказів дає можливість суду з власної ініціативи витребувати до-

кази, які відповідач не надав, а позивач об'єктивно не має змоги самостійно їх отримати та надати суду» [8, с. 363]. Відсутність доказів належного повідомлення та порушення процесуальних гарантій створюють серйозну перешкоду для реалізації прав військовозобов'язаних осіб і підривають принципи законності, правової визначеності та справедливості.

Узагальнення наведених обставин дозволяє стверджувати, що поєднання проблеми недоведеності факту належного повідомлення та порушення процесуальних гарантій формує системну колізію між нормативно визначеним порядком адміністративного провадження та його фактичною реалізацією, що негативно впливає на ефективність мобілізаційного процесу та підвищує навантаження на судову систему.

Другою і дуже суттєвою колізією є бланкетний характер диспозиції статті 210-1 КУпАП, що встановлює адміністративну відповідальність за порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію, однак не містить конкретизованого переліку діянь, які утворюють склад адміністративного правопорушення. Така конструкція норми обумовлює необхідність звернення до інших нормативно-правових актів для встановлення змісту правопорушення, що ускладнює його правову кваліфікацію.

Зокрема, положення Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» деталізують обов'язки військовозобов'язаних осіб, включаючи порядок вручення повісток, строки явки та інші аспекти виконання військового обов'язку. Водночас відсутність прямої конкретизації складу правопорушення у ст. 210-1 КУпАП зумовлює ситуацію, за якої межі адміністративної відповідальності визначаються шляхом системного тлумачення різних норм, що створює ризик їх неоднакового застосування [2, 4, 5].

У правозастосовній практиці це проявляється насамперед у складнощах доведення об'єктивної сторони правопорушення, зокрема факту належного повідомлення особи про обов'язок з'явитися за викликом. Показовою є справа, розглянута Вишгородський районний суд Київської області 29 січня 2025 року у справі № 363/6761/24, у якій суд встановив, що

матеріали адміністративної справи не містили належних доказів вручення повістки особі, а факт неявки без поважних причин не був доведений. У зв'язку з цим суд дійшов висновку про відсутність складу адміністративного правопорушення та скасував постанову про накладення адміністративного стягнення.

Таким чином, бланкетний характер диспозиції статті 210-1 КУпАП у поєднанні з необхідністю звернення до норм спеціального законодавства ускладнює встановлення складу адміністративного правопорушення та знижує рівень правової визначеності [7].

Третьою колізією є відсутність чіткого та універсального нормативного закріплення поважних причин неявки військовозобов'язаних осіб за викликом до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки. Законодавство передбачає можливість існування таких причин, проте не встановлює їх вичерпного переліку для всіх випадків виконання військового обов'язку.

Водночас Постанова Кабінету Міністрів України № 673 від 28 липня 2010 р. визначає перелік поважних причин неприбуття чи несвоєчасного прибуття, зокрема: стан здоров'я, смерть близького родича, стихійне лихо та інші обставини непереборної сили. Однак дія цього нормативно-правового акта поширюється на випадки призову на збори військовозобов'язаних і резервістів, що не охоплює безпосередньо всі правовідносини, пов'язані з мобілізаційними викликами, передбаченими ст. 210-1 КУпАП [13].

Спеціальне законодавство, зокрема Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» і Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу», також не містить вичерпного переліку таких причин [5, 4].

Судова практика підтверджує наявність значеної колізії. Так, Христинівський районний суд Черкаської області у справі № 706/1155/25 від 03.11.2025 визнав причини пропуску строку для оскарження поважними, встановивши, що «повістка не була належним чином вручена», а копія постанови була отримана особою лише після відкриття виконавчого провадження. Водночас слід зазначити, що відповідне рішення було зумовлене не лише оцінкою поважності причин, а й встановленням порушень порядку належного повідомлення особи, що свідчить

про взаємозв'язок цієї колізії з проблемою доказування факту вручення повістки [10].

Таким чином, відсутність уніфікованого та вичерпного переліку поважних причин неявки зумовлює оціночний характер їх визначення судами, що призводить до неоднакової правозастосовної практики. Законодавче закріплення чіткого переліку таких причин сприяло б забезпеченню єдності підходів у правозастосуванні, підвищенню рівня правової визначеності та реалізації принципу законності у сфері мобілізаційних правовідносин.

Окрему групу становлять колізії, пов'язані з розмежуванням адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства у сфері виконання військового обов'язку. Сутність цієї колізії полягає в тому, що низка діянь військовозобов'язаних осіб може одночасно містити ознаки як адміністративного правопорушення, так і кримінального правопорушення, що зумовлює правову невизначеність і неоднаковість правозастосовної практики.

Нормативною основою такого розмежування є положення ст. 210-1 КУпАП та ст. 336 Кримінального кодексу України. Відповідно до Кримінального кодексу України кримінальна відповідальність настає за ухилення від призову на військову службу під час мобілізації, що передбачає наявність прямого умислу особи на уникнення виконання військового обов'язку. Водночас Кодекс України про адміністративні правопорушення встановлює адміністративну відповідальність за порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію, яке може проявлятися, зокрема, у неявці за викликом без поважних причин [2, 3].

Ключовим критерієм розмежування цих видів відповідальності у правозастосовній практиці виступає форма вини, а саме наявність або відсутність прямого умислу на ухилення від виконання військового обов'язку. Проте чинне законодавство не містить чітких і формалізованих критеріїв встановлення такого умислу, що істотно ускладнює кваліфікацію діяння.

Додатковим ускладнюючим фактором є відсутність універсального та вичерпного переліку «поважних причин» неявки за викликом. Хоча, як вже зазначалося, Постанова Кабінету Міністрів України № 673 від 28 липня 2010 р., передбачає такі причини (зокрема, стан здо-

ров'я, смерть близького родича, стихійне лихо), їх дія має спеціальний характер і не охоплює всі випадки мобілізаційних правовідносин. У зв'язку з цим оцінка поважності причин фактично здійснюється судами у кожній конкретній справі з урахуванням її обставин, що надає цьому критерію оціночного характеру [13].

У науковій літературі обґрунтовано підкреслюється наявність цієї проблеми. Так, Мельник Т.М. та Скиба В.М. зазначають: «З 13 грудня 2022 року законодавець значно посилив відповідальність військово-зобов'язаних та військовослужбовців за ухилення від військової служби, як адміністративну, так і кримінальну, проте практика їх застосування потребує системного узгодження» [11, с. 34].

Судова практика підтверджує неоднозначність підходів до кваліфікації аналогічних діянь. Зокрема, у постанові Третій апеляційний адміністративний суд від 01.02.2024 р. у справі № 177/2116/23 встановлено, що військовозобов'язаний, який отримав повістку про явку до територіального центру комплектування та соціальної підтримки, не з'явився у визначений строк, однак його дії були кваліфіковані як адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 210-1 КУпАП. Суд виходив із того, що за встановлених обставин відсутні належні докази, які б свідчили про наявність у діях особи прямого умислу на ухилення від мобілізації [12].

Водночас у судовій практиці зустрічаються випадки, коли за подібних фактичних обставин дії осіб кваліфікуються за Кримінальним кодексом України як кримінальне правопорушення, що свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення меж адміністративної та кримінальної відповідальності.

Таким чином, колізія розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності полягає у відсутності чітких нормативних критеріїв відмежування складу адміністративного правопорушення від складу кримінального правопорушення, що у поєднанні з оціночним характером категорії «поважних причин» та складністю доведення форми вини призводить до формування неоднакової судової практики.

Подолання цієї колізії потребує комплексного підходу, що включає: нормативну конкретизацію критеріїв встановлення умислу на ухи-

лення від виконання військового обов'язку, узгодження положень адміністративного та кримінального законодавства, а також забезпечення належного дотримання процесуальних гарантій під час притягнення осіб до відповідальності. Це сприятиме підвищенню рівня правової визначеності та формуванню єдиної і передбачуваної правозастосовної практики.

Колізія дотримання процесуальних гарантій під час складання адміністративних протоколів та розгляду справ про адміністративні правопорушення. П'ятою та важливою колізією у сфері притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності є дотримання процесуальних гарантій під час складання адміністративних протоколів та розгляду справ. Відповідно до статті 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) особа має право знати, у чому її обвинувачують, надавати пояснення, подавати докази, користуватися правовою допомогою та реалізовувати інші процесуальні права, передбачені законом. Крім того, стаття 63 Конституції України гарантує право не давати показання або пояснення щодо себе чи близьких родичів. Недотримання цих гарантій у практиці уповноважених органів створює колізію між імперативними вимогами процесуального законодавства та фактичною реалізацією адміністративної відповідальності. Показовим прикладом є судова практика Ірпінського міського суду Київської області від 14 лютого 2024 року у справі № 367/1123/24, у якій суд встановив, що адміністративний протокол складено без належного роз'яснення процесуальних прав особі та без фіксації факту ознайомлення її зі змістом протоколу. Суд дійшов висновку, що такі порушення є істотними, оскільки позбавляють особу можливості реалізувати право на захист, що унеможливує притягнення до адміністративної відповідальності. Внаслідок цього провадження було закрито через відсутність належних і допустимих доказів вини. Судова практика свідчить, що недотримання процесуальних гарантій є самостійною підставою для скасування постанов про адміністративну відповідальність. Це підтверджує наявність системної колізії між нормативними стандартами адміністративного провадження та реальною практикою їх застосування, що негативно впливає на забезпечення принципів за-

конності, правової визначеності та справедливості [9].

**Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що правове регулювання притягнення військовозобов'язаних осіб до адміністративної відповідальності в Україні характеризується наявністю низки взаємопов'язаних колізій та прогалин, які суттєво ускладнюють правозастосування та знижують ефективність реалізації норм законодавства.

Передусім виявлено колізію щодо належного повідомлення військовозобов'язаної особи про виклик до територіального центру комплектування та соціальної підтримки як передумови виникнення обов'язку з'явитися. Відсутність чітко визначених процедур вручення та підтвердження отримання повістки ускладнює доведення об'єктивної сторони правопорушення та нерідко стає причиною відсутності складу правопорушення.

Наступною є колізія, зумовлена бланкетним характером диспозиції статті 210-1 КУпАП, що не містить конкретизованого переліку діянь, які утворюють склад адміністративного правопорушення, і потребує звернення до норм спеціального законодавства для встановлення змісту правопорушення. Це ускладнює правову кваліфікацію діянь та створює ризик неоднакового застосування норм.

Важливою є також колізія щодо визначення поважних причин неявки, яка пов'язана з відсутністю їх чіткого та універсального нормативного закріплення. Незважаючи на існування окремих нормативних орієнтирів, законодавство не містить вичерпного переліку таких причин для всіх випадків мобілізаційних правовідносин, що зумовлює їх оціночне визначення судами.

Окрему групу становить колізія розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності, яка полягає у відсутності чітких критеріїв відмежування складу адміністративного правопорушення від складу кримінального правопорушення, зокрема щодо встановлення умислу на ухилення від виконання військового обов'язку. Це призводить до неоднакової кваліфікації аналогічних діянь у судовій практиці.

Ще однією важливою колізією є недотримання процесуальних гарантій під час складання адміністративних протоколів і розгляду

справ. Недотримання таких гарантій уповноваженими особами та органами, зокрема територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки, органами поліції або органами місцевого самоврядування, призводить до порушення прав військовозобов'язаних осіб та формує ланцюговий причинно-наслідковий зв'язок: особа не була належним чином повідомлена, надалі вона оскаржує дії органів у суді, суд оцінює фактичні обставини, як наслідок встановлюється відсутність складу правопорушення, а всі попередні дії органів виявляються формально марними. Така ситуація робить процес мобілізації неефективним, підвищує ризик ухилення від виконання військового обов'язку та створює значне навантаження на суди.

З огляду на зазначене, доцільним є запровадження жорстких санкцій для уповноважених осіб і органів за недотримання процесуальних гарантій, що має стати превентивним заходом для запобігання порушенням. Такі санкції повинні бути достатньо жорсткими, оскільки недотримання гарантій безпосередньо порушує права військовозобов'язаних, знижує ефективність мобілізаційних процедур та призводить до додаткового навантаження на судову систему.

У сукупності зазначені колізії свідчать про недостатню узгодженість норм адміністративного, кримінального та спеціального законодавства, а також про наявність істотних проблем у практиці їх реалізації. Подолання цих колізій потребує комплексного вдосконалення законодавства: уніфікації процедур належного повідомлення, конкретизації складів адміністративних правопорушень, визначення чітких критеріїв розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності, нормативного закріплення переліку поважних причин неявки, а також забезпечення неухильного дотримання процесуальних гарантій уповноваженими особами та органами. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню рівня правової визначеності, формуванню єдиної правозастосовної практики та забезпеченню ефективного функціонування механізму мобілізації в Україні.

### Література

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр> (дата звернення: 19.03.2026).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 груд. 1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10> (дата звернення: 19.03.2026).

3. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 19.03.2026).

4. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 берез. 1992 р. № 2232-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 20. Ст. 124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12> (дата звернення: 19.03.2026).

5. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21 жовт. 1993 р. № 3543-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 42. Ст. 414. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12> (дата звернення: 19.03.2026).

6. Про оборону України: Закон України від 06 груд. 1991 р. № 1932-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 600. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12> (дата звернення: 19.03.2026).

7. Вишгородський районний суд Київської області від 29 січ. 2025 р. у справі № 363/6761/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/> (дата звернення: 19.03.2026).

8. Малець М.Р. Процесуальні аспекти витребування доказів в адміністративних справах, у яких відповідачем є суб'єкт владних повноважень. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 06, ч. 2. С. 361–365. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.59>.

9. Ірпінський міський суд Київської області. Постанова по справі № 367/1123/24 від 14 лют. 2024 р. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 19.03.2026).

10. Христинівський районний суд Черкаської області. Рішення по справі № 706/1155/25 від 03 листоп. 2025 р. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 19.03.2026).

11. Мельник Т. М., Скиба В. М. Адміністративна та кримінальна відповідальність за ухилення від військової служби в Україні: теоретичні аспекти і реалії воєнного стану. *Галицькі студії: Юридичні науки*. 2023. № 3. С. 32–38. URL: <https://journals.gi.ternopil.ua/index.php/law/article/view/29/26/> (дата звернення: 20.03.2026).

12. Третій апеляційний адміністративний суд від 01 лют. 2024 р. у справі № 177/2116/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 20.03.2026).

13. Про затвердження переліку поважних причин неприбуття чи несвоєчасного прибуття військовозобов'язаного чи резервіста для призову на збори: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лип. 2010 р. № 673. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-2010-%D0%BF> (дата звернення: 23.03.2026).

### References

1. Konstytutsiya Ukrainy: Zakon vid 28 cherv. 1996 r. № 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. 1996. № 30. St. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-vr> (data zvernennya: 19.03.2026).

2. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennya vid 07 hrud. 1984 r. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10> (data zvernennya: 19.03.2026).

3. Kryminalnyy kodeks Ukrainy vid 05 kvit. 2001 r. № 2341-III. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. 2001. № 25–26. St. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (data zvernennya: 19.03.2026).

4. Pro viyskovyy obovyazok i viyskovu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 25 berez. 1992 r. № 2232-XII. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. 1992. № 20. St. 124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12> (data zvernennya: 19.03.2026).

5. Pro mobilizatsiyu pidhotovku ta mobilizatsiyu: Zakon Ukrainy vid 21 zhovt. 1993 r. № 3543-XII. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. 1993. № 42. St. 414. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12> (data zvernennya: 19.03.2026).

6. Pro oboronu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06 hrud. 1991 r. № 1932-XII. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. 1991. № 49. St. 600. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12> (data zvernennya: 19.03.2026).

7. Vyshhorodskyy rayonnyy sud Kyivskoyi oblasti vid 29 sich. 2025 r. u spravi № 363/6761/24. Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/> (data zvernennya: 19.03.2026).

8. Malets M.R. Protseesualni aspekty vytrebuvannya dokaziv v administratyvnykh spravakh, u yakykh vidpovidachem ye subyekt vladnykh povnovazhen. *Analitychno-porivnyalne pravoznavstvo*. 2025. Vyp. 06, ch. 2. S. 361–365. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.59>.

9. Irpinskyy miskyy sud Kyivskoyi oblasti. Postanova po spravi № 367/1123/24 vid 14 lyut. 2024 r. Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua> (data zvernennya: 19.03.2026).

10. Khrystynivskyy rayonnyy sud Cherkaskoyi oblasti. Rishennya po spravi № 706/1155/25 vid 03 lystop. 2025 r. Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua> (data zvernennya: 19.03.2026).

11. Melnyk T. M., Skyba V. M. Administratyvna ta kryminalna vidpovidalnist za ukhylennya vid viyskovoyi sluzhby v Ukraini: teoretychni aspekty i realiyi voyennoho stanu. *Halytski studiyi: Yurydychni nauky*. 2023. № 3. S. 32–38. URL: <https://journals.gi.ternopil.ua/index.php/law/article/view/29/26/> (data zvernennya: 20.03.2026).

12. Tretiy apelyatsiyyny administratyvnyy sud vid 01 lyut. 2024 r. u spravi № 177/2116/23. Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (data zvernennya: 20.03.2026).

13. Pro zatverdzhennya pereliku povazhnykh prychn neprybuttya chy nesvoyechasnoho prybuttya viyskovozobov'язanoho chy rezervista dlya przyzovu na zborny: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 lyp. 2010 r. № 673. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-2010-%D0%BF> (data zvernennya: 23.03.2026).

Nataliia Mitritsan, Oleksandra Herasymenko

## INVOLVEMENT OF MILITARY CONSERVANTS TO ADMINISTRATIVE LIABILITY IN UKRAINE: CONFLICT OF LEGISLATION AND COMPLICATIONS OF LAW ENFORCEMENT

State University “Kyiv Aviation Institute”  
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine  
E-mails: nataliia.mitritsan@npp.kai.edu.ua, 7972263@stud.kai.edu.ua

*The purpose of this study is a comprehensive scientific and legal analysis of the mechanism of bringing military personnel to administrative responsibility in Ukraine under the legal regime of martial law. Particular attention is paid to identifying systemic conflicts and gaps in the current legislation, as well as identifying key problems of law enforcement that arise in the process of implementing administrative responsibility of this category of persons. The study is aimed at the systematic identification of regulatory inconsistencies, establishing the causes of their occurrence and substantiating ways to overcome them, in particular, at the formulation of proposals for improving legislation. The methodological basis of the study is a set of general scientific and special legal methods. In particular, the formal legal method was used to analyze the content of regulatory legal acts; the system-structural method allowed to identify internal connections between the norms of administrative and special legislation; the comparative legal method was used to compare the norms of legislation; the method of analyzing judicial practice was used to establish trends in law enforcement; The method of generalization and scientific forecasting allowed to formulate recommendations for improving the legislation and the practice of its application. Results: it was established that the current administrative legislation of Ukraine contains a number of conflicts and gaps that complicate the effective bringing of military personnel to administrative responsibility. Judicial practice indicates a different approach to the application of norms, which causes difficulties in law enforcement and creates legal uncertainty. Discussion: a general discussion of the issues demonstrates that such a study is necessary to ensure the proper fulfillment by citizens of Ukraine of the constitutional obligation to protect the Fatherland and the effective implementation of mobilization measures in the legal regime of martial law. Analysis of the current legislation and the practice of its application demonstrates the presence of systemic conflicts that create legal uncertainty, complicate the implementation of the rights and obligations of military servicemen and emphasize the need to improve regulatory and legal regulation and ensure a uniform, consistent and predictable practice of bringing to administrative responsibility.*

**Keywords:** administrative responsibility; military servicemen; mobilization training; military registration; administrative offenses; law enforcement; conflicts of legislation; judicial practice.

Дата першого надходження статті до видання: 24.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 03.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.04.2026

© Мітрицян Н.І., Герасименко О.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0